

Тақриз

ба диссертатсияи Умаралиева Тахмина Мирзоалиевна дар мавзуи “Таҳлили муқоисавии истилоҳоти кишоварзӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.20. - **Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ**

Яке аз вазифаҳои асосӣ ва муҳимми забоншиносии муосир пажухиши муқоисавии забонҳо ба ҳисоб меравад, зеро дар шароити ташаккул ва таҳаввули амиқи ҷаҳони имрӯза, ҷаҳонишавии ҳадафу манфиатҳо, муттаҳидгардидани фарҳангҳову тамаддунҳои халқияту миллатҳои гуногун ва забонҳои олам, таҳқиқи забонҳои хориҷӣ, махсусан забонҳои русӣ ва англисӣ аҳаммияти махсусро ба худ касб намудаанд. Аз ин рӯ, омӯзиш ва баррасии забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла забонҳои русӣ ва англисӣ бидуни таҳлилу таҳқиқи ҳамаҷониба ва дар муқоиса бо забони тоҷикӣ имконнопазир аст. Таҳқиқи муқоисавии забонҳои гуногунсохтор дар забоншиносӣ ҷанбаҳои муҳталифи назариявӣ ва амалии масъалаҳои ҳалношуда, махсусан хусусиятҳои маъноӣ ва грамматикии забонҳои муқоисашавандаро ба таври мушаххас ошкор месозад. Ба ин вачҳ, метавон гуфт, ки дар воқеъ ин вижагиҳо яке аз шартҳои асосӣ ва муҳимми робитаи қавӣ байни назария ва амалияи омӯзишу таҳқиқи забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ мебошад.

Дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ ҳам мисли забонҳои дигари дунё дар луғоти хоси кишоварзӣ ифодаҳои гуногун мавҷуданд, ки аксарияти онҳо хоси ин забонҳо мебошанд. Бештари ин навъи вожаҳои кишоварзии забони тоҷикӣ низ унсурҳои қадима ва куҳанбунёд буда, таҳлил ва таҳқиқи онҳо аз аҳаммият ҳолӣ нест.

Ҳамин тавр, муҳиммияти таҳқиқоти диссертатсия ба омӯзиши муқоисавии забонҳо дар забоншиносии тоҷик ва ҷаҳонӣ асоснок кардашуда, дар он бархе аз луғоти соҳаи кишоварзӣ, аз ҷумла, зироатҳои ғалладона, навъи онҳо, олотҳои меҳнат ва тарзи корбурди онҳо, феълҳои амал ва суннатҳои, ки марбут ба соҳаи кишоварзӣ мебошанд, дар муқоиса бо забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ ба риштаи пажухиш даромадаанд.

Кишоварзӣ яке аз манбаҳои асосӣ ва муҳимми рӯзмарраи аҳли башар ба ҳисоб рафта, дар заминаи он вожаву истилоҳоти фарохӯри замон ба вучуд омадааст, ки ба маишату фарҳанги ҳар як халқу миллат робитаи мустаҳкам доранд. Аз ин ҷиҳат, вожаву истилоҳоти соҳаи кишоварзӣ як қисмати

бузурги таркиби луғавии ҳар як забон, аз ҷумла забонҳои тоҷикӣ ва англисиро фаро мегирад, ки аз бахшҳои гуногун иборат буда, ҳар як бахш пажӯҳиши махсусро талаб мекунад. Чунки ҷараёни қору фаъолияти инсон дар кишоварзӣ собиқаи тулонии таърихӣ дошта, ризку рӯзии аҳли башар аз он вобаста мебошад.

Таҳлил ва таҳқиқи хусусиятҳои маъноӣ, сохторӣ ва этимологии (решашиносии) истилоҳоти кишоварзӣ ва муқоисаи онҳо бо забонҳои дигар, хосса тан бо забонҳои русӣ ва англисӣ яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад, зеро солҳои охир таваҷҷуҳи муҳаққиқон ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ зиёд гардидааст.

Таҳқиқоти диссертатсионии Умаралиева Таҳмина ҳам дар ҳамин самт, яъне баррасии истилоҳоти соҳаи кишоварзӣ, бавижа зироатҳои ғалладона, навъҳои тарзи коркардашон, олотҳои меҳнати марбут ба ин соҳа, вожаҳои суннатӣ, инчунин феълҳои ба кишоварзӣ алоқаманди забони тоҷикӣ дар муқоиса бо забони англисӣ бахшида шуда, дар он хусусиятҳои сохториву маъноӣ, қолабҳои калимасозӣ ва аз рӯйи имкон ҷиҳатҳои решашиносии бархе аз луғоти ин соҳа мавриди таҳлил ва таҳқиқ қарор дода шудааст.

Соҳаи кишоварзӣ яке аз соҳаҳои ҳаётан муҳимми аҳли башар ба ҳисоб рафта, доираи он хеле васеъ, густурда ва паҳлуҳои гуногун дорад. Аз ин рӯ, дар бораи бархе аз ҷанбаҳои соҳаи кишоварзӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ пажӯҳишҳои анҷом ёфта бошанд ҳам, ҳамаи паҳлуҳои онро фаро нагирифтаанд. Бинобар ҳамин, зарурати интиҳоби мавзӯ ва ҳадафи таҳқиқ қарор додани мавзӯи номбурдари таваҷҷуҳи махсуси муаллифи диссертатсия оид ба хусусиятҳои сохториву маъноӣ, таърихи пайдоиш ва ташаккулу таҳаввули калимаву истилоҳоти кишоварзӣ дар муқоиса бо забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, инчунин кам омӯхта шуданашон аз нуқтаи назари таърихиву забоншиносии муқоисавӣ ба миён овард.

Дар диссертатсия усулҳои гуногуни забоншиносии муосир, аз ҷумла таҳлили сохториву маъноӣ, муқоисавӣ, синхронӣ, диахронӣ, решашиносӣ истифода гардидааст. Ба ҷуз аз методҳои номбурда, инчунин методҳои махсуси илмӣ ва равишҳои тасвир ба қарор рафтааст.

Диссертатсия аз муқаддима, ду боб бо даҳ фасл, ҳулоса, тавсияҳо, рӯйхати адабиёт иборат буда, дар боби якум ҳуди вожаи кишоварз бо муодилҳояш, зироатҳои ғалладона, вожаҳои марбут ба мафҳуми дарза, ғарами алаф, ҷой ва макон, инчунин тарзи кӯфтани зироатҳои ғалладона ба риштаи таҳлил ва таҳқиқи муқоисавӣ даромадааст.

Дар боби дуюм диссертант дар бораи вожаву истилоҳоти олотӣ меҳнат, раванди қорбурди онҳо дар ин соҳа, таҳлили юғу испор ва

қисматҳои он, феълҳо, суннатҳо, инчунин нидохҳои ҳайвоноти хонагӣ, ки марбут ба соҳаи кишоварзӣ мебошанд ва монанди инҳо маълумоти муфассал дода, бо забони англисӣ муқоиса намудааст.

Дар маҷмуъ диссертатсияи Умаралиева Таҳмина дар мавзӯи “Таҳлили муқоисавии истилоҳоти кишоварзӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ” кори таҳқиқии анҷомёфта ба ҳисоб рафта, ба талаботи Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2020 № 267 тасдиқ шудааст, посухгӯ буда, барои Ҳимоя ва дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.20.-Забоншиносии муқоисавӣ - таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ тавсия дода мешавад.

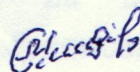
Роҳбари кори илмӣ:

мудири шуъбаи забони тоҷикии

Институти забон ва адабиёти

ба номи Рӯдакии АМИТ,

номзоди илми филология

Мирзоев Сайфиддин Ҷабборович

Нишонӣ: 734025, ш. Душанбе,

ҳиёбони Рӯдакӣ, 21

Тел: (+992) 919-80-38-20.

E-mail: sayf_yagnob@mail.ru

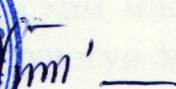
Имзои Сайфиддин Мирзоев

тасдиқ мекунам:

нозири кадри ИЗА

ба номи Рӯдакии АМИТ

“20” июни соли 2024

Нарзиқулова Ҳилола